

Koncepce rozvoje ZŠ Ostrava – Mariánské
Hory, Gen. Janka 1208, příspěvková
organizace

OBSAH

ÚVOD	3
Pilř I. Škola se stabilním a kvalitním pedagogickým sborem	4
Pilř II. Škola otevřené komunikace se všemi zúčastněnými stranami	6
Pilř III. Škola estetická	8
Pilř IV. Škola digitalizovaná	9
ZÁVĚR	11

ÚVOD

Na následujících stranách představuji svou koncepci rozvoje základní školy Ostrava – Mariánské Hory. Škola, která chce své žáky připravovat na výzvy 21. století, musí splňovat několik základních předpokladů. Základem je kvalitní, dobře proškolený pedagogický sbor a efektivně nastavená komunikace se všemi účastníky vzdělávacího procesu, zejména jde o trojúhelník žák – učitel – rodič, do kterého ovšem stále častěji vstupují externí subjekty, případně poradenské pracoviště samotné školy. Významnou roli sehrává i příjemné a estetické prostředí pro žáky, vyučující i návštěvníky. Posledním parametrem sebevědomé a kvalitní školy 21. století je digitalizace veškeré potřebné administrativy i samotné výuky tak, aby bylo možné rychle, přesně a efektivně získávat a vyhodnocovat potřebná data a ta následně využít při nastavování vnitřních procesů školy.

Koncepce je tedy rozdělena do 4 samostatných kapitol – pilířů, ve kterých se snažím představit svou vizi, která vychází nejen ze zkušeností řadového učitele a metodika prevence školy, ale i z modelů, se kterými pracuje současná domácí i zahraniční akademická praxe. Závěrem úvodu přikládám výsledky SWOT analýzy, kterou jsem vypracoval při tvorbě minimálního preventivního programu a která poskytuje zajímavý vhled do problematiky.

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">● Personální zabezpečení školního poradenského pracoviště● Výhodná poloha uprostřed klidné sídlištní lokality● Bohatá nabídka dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků● Zapojení školy do projektů● Stabilní pedagogický sbor	<ul style="list-style-type: none">● Nekázeň žáků ve vyučování● Vyšší množství žáků s podpůrnými opatřeními● Vyšší počet žáků z nepodnětného sociálního prostředí● Estetická podoba školy
Příležitosti	Rizika
<ul style="list-style-type: none">● Široká síť kontaktů na externí organizace● Výrazná podpora ze strany PPP a SPC● Možnost získání projektů pro další rozvoj kompetencí	<ul style="list-style-type: none">● Vysoká míra tolerance rodičů k nevhodnému chování žáků● Nespolupráce některých pediatrů● Vztahové problémy mezi žáky, nedostatek respektu a tolerance

Pilíř I. Škola se stabilním a kvalitním pedagogickým sborem

Škola je výchovně-vzdělávací institucí a jako taková potřebuje kvalitní a stabilní pedagogický sbor. Tým učitelů a provozních zaměstnanců a jejich každodenní interakce s žáky i mezi sebou je tím, co školu definuje a zásadním způsobem ovlivňuje chování a jednání žáků, pro které jsou dospělí vzory. Ředitel se proto musí snažit o vytvoření vize, kterou si všichni pedagogové vezmou za svou, kterou budou následovat a podle které budou ve své každodenní práci postupovat. To je ovšem možné pouze tehdy, pokud je pedagogický sbor stabilní a prochází v průběhu let jen drobnými obměnami. Pravidelná zpětná vazba, hospitace, přímá komunikace s jednotlivými učiteli, podpora jejich práce a řešení problémů je cesta, jak takovýto stabilní tým vybudovat.

Kvalitní pedagog = dobře proškolený pedagog. K úspěšnému naplnění poslání školy nestačí jen stabilní kolektiv. Je nutné zajistit pravidelné a intenzivní vzdělávání každého člena pedagogického sboru a citlivé zaměření vzdělávacích aktivit a seminářů na oblasti, ve kterých daný pedagog pociťuje slabá místa, případně tato slabá místa vyplývají z výsledků provedených hospitací. V této oblasti se nabízí využití kompetenčního modelu vzdělávání pedagogů, který by byl zacílen na promyšlený rozvoj jejich kompetencí. Plán školení a zvyšování kvalifikace by byl stanoven na daný školní rok a v jeho závěru by bylo možné vyhodnotit dosažený pokrok a stanovit cíle pro další období. Takto je možné zajistit kontinuální a odpovídající rozvoj každého pedagoga a postupnou eliminaci nebo alespoň oslabení slabých stránek.

Kvalitní pedagog dovede probíranou látku umně propojit se světem žáka, využívá vhodných metod a forem, odpovídajícím způsobem pracuje s chybou a dbá na rozvoj klíčových kompetencí vycházející z RVP, resp. ŠVP. Důraz by měl být kladen na kritické myšlení žáků, schopnost samostatně pracovat s informacemi a vyhodnocovat je, stále významnější roli sehraává mediální gramotnost. Žáci musí být vedeni k odpovědnosti za své jednání a postupně se učit přejímat odpovědnost i za svou školní práci. A přesně tímto směrem by se měl vydat rozvoj pedagogických pracovníků školy v oblasti jejich didaktických a oborově předmětových kompetencí.

Pro kvalitu pedagogického procesu je zcela zásadní zpětná vazba, kterou by měl ředitel školy, případně jeho zástupci, ale i jednotliví kolegové, poskytovat v maximální možné míře. Je nutné vytvořit plán hospitací i vzájemných návštěv kolegů v hodinách a společný rozbor silných a slabých stránek tak, aby docházelo ke vzájemnému učení, hledání nových, neotřelých způsobů

výuky a postupné eliminaci nedostatků v oblasti komunikace se žáky a jejich vzdělávání. Nedílnou součástí pedagogického sboru jsou kromě učitelů také asistenti pedagoga, jejichž role je v rámci třídy nedocenitelná. Vhodné nastavení komunikace a spolupráce po ose učitel–asistent může jednak zdokonalit výchovně-vzdělávací proces, jednak může napomoci včasné a efektivní identifikaci případných sociálně-patologických jevů v kolektivu, protože asistenti jsou povětšinou v mnohem intenzivnějším a častějším kontaktu s dětmi než jejich učitelé, a to zejména na druhém stupni.

Jednou ze silných stránek školy je obsazení školského poradenského pracoviště, které je silnou a spolehlivou oporou vyučujících. Zapojení těchto vysoce kvalifikovaných odborníků do řešení složitých situací umožňuje učitelům více soustředit své síly a pozornost na samotné vzdělávání. Současně mohou členové ŠPP sloužit jako rádcové a průvodci v situacích, se kterými si pedagog neumí nebo nedovede vlastními silami poradit, například při začleňování žáka se speciálními vzdělávacími potřebami, poruchami autistického spektra, při řešení problémů s kázní ve třídě aj. K tomuto je ovšem nutné podporovat atmosféru oboustranné spolupráce a náklonnosti, v jejímž centru leží výhradně zájem subjektu vzdělávání – žáka.

Školské poradenské pracoviště může významně pomoci s nastavením a řízením podpory nadaných žáků. V této oblasti je zapotřebí vytvořit ucelený systém identifikace nadaných žáků, navázat kontakt s jejich rodiči a společně vytvořit plán podpory, který zajistí jejich odpovídající a efektivní rozvoj. Ze zřetelů však nelze brát ani žáky se speciálně vzdělávacími potřebami, kteří vyžadují specifický přístup tak, aby mohli být plně rozvíjeni jejich potenciál a současně bez větších obtíží „zapadli“ do kolektivů běžných tříd. Nutná je upřímná a otevřená spolupráce s rodiči, PPP, SPC, pedopsychiatry a dalšími specializovanými pracovišti.

Konkrétní opatření v oblasti zdokonalování a stabilizace pedagogického sboru tedy zahrnují:

- Vytvoření a komunikace vize školy, se kterou souhlasí a kterou vyznávají všichni pedagogové a společnými silami se podílejí na jejím naplnění
- Pravidelné hospitace ze strany vedení školy i vzájemné návštěvy hodin kolegů za účelem sdílení zkušeností, postřehů a postupů
- Využití kompetenčního modelu učitele pro další profesní rozvoj pedagogů, posílení jejich silných stránek a eliminace stránek slabých

- Podpora inovativních výukových metod, metod kritického myšlení, výuky mediální gramotnosti, podpora samostatné a kreativní práce s informacemi, důraz na rozvoj klíčových kompetencí
- Nastavení pravidel komunikace a spolupráce na ose učitel–asistent pedagoga za účelem efektivního řízení výchovně-vzdělávacího procesu a včasné detekce sociálně-patologických jevů
- Nastavení systému intenzivní a oboustranně prospěšné komunikace po ose učitel–člen ŠPP za účelem řešení obtížných situací ve škole
- Vytvoření systému pro identifikaci a rozvoj nadaných žáků
- Nastavení komunikace a spolupráce s rodiči žáků se speciálně vzdělávacími potřebami a institucemi, které je mají ve své péči

Pilíř II. Škola otevřené komunikace se všemi zúčastněnými stranami

Škola 21. století není osamoceným ostrovem uprostřed sídlištní zástavby nebo pouště. Jedná se o integrální součást prostoru, pro mnoho obyvatel městského obvodu je po dlouhá léta jedním z hlavních míst, se kterým pravidelně a intenzivně komunikují. Škola je prostorem, který může mnoho mladých lidí nasměrovat správným směrem a učinit z nich plnohodnotné členy společnosti. K tomu je ovšem důležitá intenzivní komunikace v rámci tradičního trojúhelníku žák – učitel – rodič, ale i mimo něj, jelikož do dění často vstupují i externí subjekty a organizace.

Moderní škola musí být sebevědomá a otevřená instituce, která se zákonným zástupcům nebrání, ale naopak je ve svých prostorách vítá a intenzivně s nimi spolupracuje. Učitelé musí ctít pravidla férové, slušné a oboustranně prospěšné intenzivní komunikace se zákonnými zástupci, kteří v konečném důsledku nesou hlavní zodpovědnost za své děti, jejich chování a výsledky. V tomto ohledu je nutné zajistit proškolení pedagogů v oblasti řešení konfliktních situací se zákonnými zástupci i přímo se žáky ve škole. Kvalitní a proškolený pedagog musí ovládat metody, kterými je schopen zajistit ve třídě odpovídající pracovní atmosféru, aniž by použil výhrůžek, hrozeb, nebo dokonce hrubých urážek na stranu žáka. Vzájemná interakce mezi pedagogy a žáky musí být postavena na oboustranném respektu a slušnosti.

Je důležité si uvědomit, že žáci intenzivně sledují vše, co se děje kolem nich, zejména své učitele. Ti musí za všech okolností vystupovat jako vzory, k žákům, vedení školy, zákonným

zástupcům i správním a provozním zaměstnancům se tedy musí chovat s náležitým respektem a při zachování stanovených pravidel komunikace. Zde je jistě na místě vytvoření etického kodexu pedagoga, se kterým by všichni členové pedagogického sboru byli seznámeni a který by museli při své práci dodržovat.

Pedagogové musí intenzivně komunikovat se svými žáky také proto, aby se podařilo rychle a efektivně detekovat a eliminovat projevy nežádoucího chování a sociálně-patologické jevy. Pedagogický pracovník musí ovládat krizovou komunikaci, být schopen adekvátně reagovat na složité situace tak, aby svým zásahem problém ještě nezhoršil. I zde je zapotřebí intenzivní vzdělávání a vytvoření pravidel a krizových plánů pro řešení nežádoucích situací. V rámci primární prevence se nabízí možnost vytvoření promyšlené koncepce prevence, která by procházela komplexně 1.–9. ročníkem a její jednotlivá témata by na sebe navazovala. Obsahově by se zaměřovala na nejčastější rizika, kterým současná mladá generace čelí (netolismus, kyberšikana, šikana, rizikové chování na sítích, návykové látky aj.)

Zpětná vazba je důležitá také ve vztahu učitel–žák. Pedagogové se nesmějí bát přijímat od svých žáků kritické i pochvalné postřehy, které mohou logicky napomoci jejich dalšímu rozvoji a zdokonalování. Žáci musí být současně vedeni k tomu, aby dovedli kultivovanou a vhodnou formou vyjádřit svůj názor, přijímat a akceptovat kritiku a umět přijmout kompromis.

Konkrétní opatření v procesu nastavení komunikace v trojúhelníku učitel–žák–rodič zahrnují:

- Otevření školy pravidelným návštěvám rodičů i mimo třídní schůzky
- Nastavení pravidel slušné a kultivované komunikace učitelů s rodiči, stanovení hranic, které učitel při své práci nesmí překračovat
- Zajištění školení pro všechny pedagogy v oblastech asertivní komunikace, řešení kázeňských problémů v hodinách
- Vytvoření etického kodexu pedagoga zahrnujícího základní pravidla komunikace s žáky, ostatními učiteli a zákonnými zástupci
- Zajištění vzdělávání pedagogických pracovníků v krizové komunikaci, vytvoření krizových plánů pro řešení problémových situací
- Tvorba promyšleného plánu primární prevence, který by prostupoval 1.–9. ročníkem a jehož jednotlivé moduly by byly zaměřeny na nejvýznamnější rizika současnosti
- Vytvoření systému pro realizaci zpětné vazby ze strany žáků, vedení žáků k formulaci vlastního názoru kultivovanou formou

Pilíř III. Škola estetická

Žáci tráví ve škole často více času než doma, proto je důležité, aby škola byla inspirativním a příjemným místem, ve kterém se budou cítit bezpečně. Mezi slabá místa školy v současné době patří estetická stránka interiéru jinak velmi pohledných a poměrně dobře řešených budov. Je zapotřebí zvážit změnu výzdoby vestibulu školy, jednotlivých chodeb i učeben, která by měla být mnohem lákavější a vřelejší. Nabízí se zde využití žákovských prací, výsledků organizace projektových dnů, do kterých se zapojí celé třídy. Tyto tematicky zaměřené projekty jednak podpoří soudržnost kolektivů, jednak mohou být jejich výstupy využity k estetizaci vnitřních prostor školy.

Škola během své poměrně dlouhé historie vygenerovala řadu úspěšných absolventů, kteří dosáhli významných úspěchů na domácí i mezinárodní scéně. I zde se nabízí bohatý prostor pro jejich zapojení do chodu školy nejen v podobě „tabule slávy“ ve vestibulu, ale i formou pravidelných návštěv a besed se žáky, jejich následovníky. Mariánské Hory jsou rovněž domovem řady významných ostravských osobností, které by jistě pozvání na besedu s žáky neodmítly.

V souvislosti s intenzivní komunikací se zákonnými zástupci je nutné promyslet a vytvořit harmonogram akcí, kterými se škola otevírá veřejnosti. Právě využití obrovského potenciálu spojení zřizovatele, zákonných zástupců, dětí a jejich učitelů umožní vytvořit ze školy skutečné centrum života obce, ve kterém neprobíhá pouze vzdělávání, ale kde probíhají nejrůznější volnočasové akce, setkání a vzdělávací kroužky. Činnost školy se nemůže a nesmí omezovat pouze na dobu od 8 do 14 hodin. Je důležité vytvořit bohatou nabídku neformálních vzdělávacích aktivit, které budou dále rozvíjet stávající žáky a současně pomohou vytvořit přátelské prostředí i pro nejmenší, kteří se do školních lavic teprve chystají.

Těžiště prezentace firem, ale i státních institucí a příspěvkových organizací, školy nevyjímaje, se v posledních letech přesouvá na internet. Pandemie onemocnění Covid-19 tento trend ještě urychlila. Proto je důležité zdokonalit prezentaci školy prostřednictvím webových stránek a sociálních sítí (Facebook, Instagram). Realizací projektů, mimoškolních aktivit, ale i celkovým otevřením školy veřejnosti vznikne dostatek materiálu, který bude možné zákonným zástupcům i samotným žákům prezentovat.

Konkrétní opatření v oblasti estetizace školy zahrnují:

- Vytvoření koncepce podoby interiéru školy (žákovské práce, projektové dny, vzdělávací panely)

- Intenzivní komunikace s absolventy školy a osobnostmi žijícími v Mariánských Horách, jejich vtažení do života školy
- Přeměna školy v „živoucí centrum obce“ a její otevření, pořádání pravidelných akcí pro děti i dospělé ve spolupráci s dalšími institucemi působícími v obvodu (vánoční jarmark, velikonoční jarmark, DOD, Den dětí, zvážít pořádání besed pro seniory...)
- Rozšíření nabídky kroužků a volnočasových aktivit pro stávající žáky školy, ale i žáky MŠ
- Zdokonalení a posílení prezentace školy na webových stránkách (zvážení tvorby nových, esteticky dokonalejších, stránek), intenzivní komunikace na sociálních sítích

Pilíř IV. Škola digitalizovaná

Posledním pilířem školy 21. století je digitalizace. Pro zajištění rychlého a efektivního rozhodování je nutné mít dostatek dat. Tradiční metody jejich sběru jsou ovšem časově náročné, příliš závislé na lidském faktoru a celkově neefektivní. Proto je zapotřebí provést intenzivní digitalizaci školy a naplno využít potenciálu moderních technologií.

V průběhu školního roku 2021/2022 došlo k masovějšímu zapracování sdílených souborů a disků. Vzájemné propojení je mnohem intenzivnější a díky tomu je možné rychleji získávat a sdílet informace o žácích s podpůrnými opatřeními, neomluvené absenci, problémovém chování, řešených konfliktních situacích a dalších událostech. Následné vyhodnocení těchto dat umožňuje rychle a efektivně stanovit další postup školy. V takto nastoleném směru je zapotřebí pokračovat.

Jenže digitalizace se netýká jen administrativy. Pandemie onemocnění Covid-19 přinesla kromě obrovského množství problémů i jednu obrovskou výhodu – žáci, učitelé i zákonní zástupci začali mnohem intenzivněji komunikovat prostřednictvím moderních technologií. Kromě schůzek prostřednictvím platformy Google Meet a e-mailů je ovšem možné jít i dále a zejména na druhém stupni by se mělo zvážít využití některého ze systému LMS (Learning Management System). V případě naší školy se přímo nabízí systém Google Classroom. Virtuální učebna může sloužit žákům, pedagogům i rodičům ke vzájemnému sdílení materiálů, poznatků i předávání zpětné vazby a sloužit jako další vrstva komunikace. Stejně tak umožní efektivně pracovat s žáky s dlouhodobou absencí, kteří díky ní nepřijdou o kontakt se školou.

Moderní technologie prostupují našimi každodenními životy a žáci by s nimi proto měli intenzivně pracovat ve své každodenní praxi. Je proto zapotřebí zajistit intenzivní a efektivní

proškolení všech zaměstnanců při práci s prostředky ICT. Postupně by měla být vytvořena metodika pro uplatnění tabletů, Apple TV a dalších prostředků ve všech fázích výchovně-vzdělávacího procesu. Škola by měla aktivně vyhledávat a podle svých finančních možností zajistit kvalitní a ověřené vzdělávací aplikace.

Konkrétní opatření v oblasti digitalizace školy zahrnují:

- Dokončení procesu digitalizace administrativních dokumentů, přehledů absence, výchovných opatření, podpůrných opatření aj.
- Využití systému LMS pro propojení pedagogů, žáků a učitelů, sdílení výukových materiálů, poznatků i zpětné vazby
- Efektivní proškolení všech pedagogických pracovníků v oblasti ICT
- Vytvoření metodiky pro uplatnění ICT ve všech fázích výchovně-vzdělávacího procesu
- Nákup ověřených a kvalitních výukových aplikací a jejich využití

ZÁVĚR

Na předcházejících stranách jsem představil svou koncepci a vizi řízení ZŠ Ostrava – Mariánské Hory. Podle mého názoru se jedná o školu s obrovským potenciálem, který se v mnoha oblastech postupně naplňuje, jinde je zapotřebí mu trochu dopomoci. Díky aktivitě zřizovatele a předcházejícího vedení se pyšní nadstandardním materiálním vybavením. Jenže ani to nejlepší vybavení není k ničemu, když chybí jeden aspekt – lidé. Jsou to právě lidé – pedagogičtí pracovníci, správní a provozní zaměstnanci, a především žáci a jejich zákonní zástupci, kteří z prázdné materiální schránky vytvářejí centrum života a dění obce.

Pozice vzdělávací instituce ve 21. století prochází obrovskou proměnou. Pevné hradby postupně padají a škola stále více vstupuje do veřejného dění, současně přejímá řadu rolí, které dříve patřily výhradně zákonným zástupcům. Pevně věřím, že uvedením této koncepce v život by se Základní škola Ostrava – Mariánské Hory, Gen. Janka 1208, p. o. s touto proměnou vypořádala důstojně a stala se moderní, otevřenou a kvalitní vzdělávací institucí, jakou si městský obvod zaslouží.